

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 września 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził ,że :

1. miesięczna podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne , rentowe, chorobowe i wypadkowe dla J. S. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek Zespołu (...) Sp. z o.o. wynosi od 1 listopada 2015 r. 875,00 zł brutto , a od 1 stycznia 2016 r. 925,00 zł.

2. w miesiącach w których J. S. świadczyła pracę przez część miesiąca , a przez część miesiąca pobierała wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy z powodu choroby płatne ze środków pracodawcy , bądź zasiłek z ubezpieczenia społecznego , podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne winna być proporcjonalnie pomniejszona zgodnie z przepisami Kodeksu pracy.

W uzasadnieniu wskazano, że J. S. w dniu 10.05.2010 r. została zgłoszona przez płatnika składek Zespół (...) Spółka z o.o. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 04.05.2010 r. w charakterze pracownika. Po krótkim okresie zatrudnienia tj. od dnia 09.06.2010 r. J. S. stała się niezdolna do pracy z powodu choroby i z tego tytułu płatnik składek wypłacił wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy za okres od 09.06.2010 r. do 11.07.2010 r. Ponadto w przekazanych raportach rozliczeniowych (...), płatnik składek wykazał za J. S. przerwy w opłacaniu składek w następujących okresach:

- od 12.07.2010r. do 26.09.2010r. (zasiłek chorobowy),
- od 27.09.2010r. do 21.11.2010r. (zasiłek macierzyński),
- od 27.11.2010r. do 27.05.2011r. (zasiłek chorobowy),
- od 28.05.2011r. do 21.05.2012r. (świadczenie rehabilitacyjne),
- od 12.06.2012r. do 23.06.2012r. (wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy),
- od 18.07.2012r. do 07.08.2012r. (wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy),
- od 08.08.2012r. do 27.04.2013r. (zasiłek chorobowy),
- od 28.04.2013r. do 26.04.2014r. (zasiłek macierzyński),
- od 27.04.2014r. do 31.10.2015r. (urlop wychowawczy).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał ,że w dniu 08.06.2010 r. płatnik składek przekazał za J. S. raport rozliczeniowy ZUS RCA za maj 2010 z podstawą wymiaru składek wykazaną w wysokości 1350,00 zł. Następnie w dniu 18.06.2010 r. (w trakcie trwającej niezdolności do pracy) za w/w ubezpieczoną złożone zostały dokumenty rozliczeniowe korygujące z podstawą wymiaru składek wykazaną w wysokości 12 800,00 zł. Z uwagi na powyższe zostało przeprowadzone postępowanie wyjaśniające, w wyniku którego decyzją z dnia 31.07.2013r, nr (...) Zakład stwierdził, że J. S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownik zatrudniony w Zespole (...) od dnia 04.05.2010 r. i miesięczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne od dnia 04.05.2010 r. stanowi kwota 1500,00 zł (od wskazanej decyzji odwołał się płatnik składek). Zakład Ubezpieczeń Społecznych podniósł ,że z zapisów zarejestrowanych w systemie informatycznym ZUS wynika ponadto, że po zakończeniu urlopu wychowawczego tj. od miesiąca 11/2015 płatnik składek rozliczył za J. S. składki na ubezpieczenia społeczne od podstawy wymiaru składek w wysokości 6000,00 zł brutto, wykazując w raportach ZUS RCA złożonych za miesiące od 11/2015 do 01/2016 cały etat, a za okres od 02/2016 do 07/2016 1/2 etatu (w formularzu Z-3 płatnik składek wykazał 1/2 etatu od dnia 01.11.2015r.). Następnie od dnia 29.03.2016r. J. S. stała się niezdolna do pracy z powodu

choroby i płatnik składek za okres od 29.03.2016r. do 02.04.2016r. i od 30.05.2016r. do 26.06.2016r. wykazał wypłatę wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy. Ustalono, że za okres od 23.05.2016r. do 29.05.2016r. Zakład wypłacił J. S. zasiłek opiekuńczy, a od 27.06.2016r. do 09.08.2016 r. zasiłek chorobowy. Ponadto J. S. wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku chorobowego za okres od 10.08.2016r. do 06.09.2016r. W ocenie organu rentowego, wyłącznym celem zawarcia umowy o pracę z J. S. za wynagrodzeniem ustalonym w wysokości 12 800,00 zł brutto, a następnie zmienionym aneksem z dnia 02.11.2015 r. na kwotę 6 000,00 zł brutto, była chęć uzyskania wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przy poniesieniu jak najniższych kosztów z tytułu opłacania składek. Taką czynność prawną, jako niezgodną z zasadami współzycia społecznego, organ rentowy uznał za nieważną (art. 58 § 2 k.c.).

/decyzja k.121 - 125 akt ZUS/

W dniu 24 października 2016 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie pełnomocnika J. S. od pkt 1 ww. decyzji. W uzasadnieniu odwołania wskazano, że umowa o pracę zawarta przez Zespół (...) Sp. z o.o. z pracownikiem J. S. nie powinna zostać uznana za naruszającą zasady współzycia społecznego, gdyż zakres obowiązków oraz wysokie kwalifikacje pozwalały na określenie w umowie wynagrodzenia w wysokości 6 000,00 zł. Z uwagi na powyższe pełnomocnik J. S. wniósł o uchylenie przedmiotowej decyzji i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy.

/odwołanie k.2 – 4 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie oraz łączne rozpoznanie ze sprawą o sygn. akt VIII U 5735/13. Pełnomocnik organu rentowego przytoczył argumentację jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k.9 – 12/

Postanowieniem z dnia 6 marca 2017 r. Sąd połączył sprawę o sygnaturze akt VIII U 2605/16 ze sprawą o sygnaturze akt VIII U 5735/13 w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia oraz prowadzenia pod sygnaturą VIII U 5735/13.

/postanowienie k.29/

Postanowieniem z dnia 13 czerwca 2017 r. sprawa o sygn. akt VIII U 2605/16 została wyłączona ze sprawy o sygn. akt VIII U 5735/13 i wpisana pod sygn. akt VIII U 1177/17.

/okoliczność bezsporna/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek Zespół (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. została zarejestrowana w dniu 5 sierpnia 2009 r. Jedynym wspólnikiem spółki jest G. M. - pełniący funkcję prezesa zarządu. W ramach działalności płatnik składek prowadzi, bądź prowadził zarówno publiczne, jak i niepubliczne placówki edukacyjne m.in. Placówkę (...) Ustawicznego A., Technikum Hotelarskie A., Technikum (...) Mody przy (...) Szkole Mody – Kosmetologii - Fryzjerstwa A., Technikum przy (...) Szkole Mody – Kosmetologii - Fryzjerstwa A., Szkołę Kosmetyczną przy (...) Szkole Mody – Kosmetologii - Fryzjerstwa A.. Ww. spółka powstała w wyniku przekształcenia działalności gospodarczej prowadzonej przez J. S. (w latach 2001 – 2009 J. S. zajmowała się prowadzeniem szkół). W związku z prowadzoną działalnością płatnik zatrudnia od 20 do 30 nauczycieli z wynagrodzeniem odpowiadającym wysokości wynagrodzenia określonego w Karcie Nauczyciela.

/okoliczności bezsporne, a nadto zeznania wnioskodawczyni min.00:02:37 – 00:41:14 rozprawy z dnia 1 sierpnia 2019 r., płyta CD k.308, dokumentacja k.201 – 211, pismo (...) k.233 – 234/

W latach 2013 – 2017 r. płatnik składek osiągał następujące przychody:

- 2013 r. - 1 215 465,46 zł
- 2014 r. - 927 626,67 zł
- 2015 r. - 1 730 430,62 zł
- 2016 r. - 2 125 975,98 zł
- 2017 r. 2 999 890,43 zł

/zeznania podatkowe k.99 – 105 , k. 191 – 200/

Wnioskodawczyni J. S. ukończyła prawo w Wyższej Szkole (...) w W. w dniu 5 lutego 2008 r. Ma też ukończony kurs pedagogiczny.

/okoliczność bezsporna , zeznania wnioskodawczyni min.00:02:37 – 00:41:14 rozprawy z dnia 1 sierpnia 2019 r. , płyta CD k.308/

Zespół (...) sp. z o.o. w Ł. spisała z J. S. umowę o pracę z dnia 4 maja 2010 roku na stanowisku dyrektora szkoły w pełnym wymiarze czasu pracy za wynagrodzeniem w wysokości 12 800,00 zł brutto.

/umowa o pracę - k. 25 - 33 akt ZUS/

W dokumentach rozliczeniowych złożonych przez płatnika za miesiąc maj 2010 r. wykazano podstawę wymiaru składek w kwocie 1.350,00 zł, a następnie w dniu 18 czerwca 2010 r. złożono dokumenty rozliczeniowe korygujące z podstawą wymiaru składek 12 800,00 zł.

/okoliczności bezsporne, akta ZUS/

Wnioskodawczyni stała się niezdolna do pracy z powodu choroby w okresie ciąży od 9 czerwca 2010 r.

/okoliczność bezsporna/

Płatnik składek wykazał za J. S. przerwy w opłacaniu składek w następujących okresach:

- od 12.07.2010r. do 26.09.2010r. (zasilek chorobowy),
- od 27.09.2010r. do 21.11.2010r. (zasilek macierzyński),
- od 27.11.2010r. do 27.05.2011r. (zasilek chorobowy),
- od 28.05.2011r. do 21.05.2012r. (świadczenie rehabilitacyjne),
- od 12.06.2012r. do 23.06.2012r. (wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy),
- od 18.07.2012r. do 07.08.2012r. (wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy),
- od 08.08.2012r. do 27.04.2013r. (zasilek chorobowy),
- od 28.04.2013r. do 26.04.2014r. (zasilek macierzyński),
- od 27.04.2014r. do 31.10.2015r. (urlop wychowawczy).

/okoliczność bezsporna/

Aneks do umowy o pracę z dnia 2 listopada 2015 r. określono, że wnioskodawczyni będzie świadczyć pracę w zadaniowym czasie pracy z miesięcznym wynagrodzeniem w wysokości 6 000,00 zł w wymiarze czasu pracy wynoszącym 1/2 etatu.

/aneks k.32 akt ZUS, zeznania wnioskodawczyni min.00:02:37 – 00:41:14 rozprawy z dnia 1 sierpnia 2019 r., płyta CD k.308/

Po zakończeniu urlopu wychowawczego tj. od listopada 2015 r. płatnik rozliczył za J. S. składki na ubezpieczenia społeczne od podstawy wymiaru składek w wysokości 6 000,00 zł brutto wskazując, że wnioskodawczyni świadczy pracę w wymiarze czasu pracy wynoszącym 1/2 etatu. Od 29 marca 2016 r. J. S. stała się długotrwale niezdolna do pracy z powodu choroby (za okres od 29 marca 2016 r. do 2 kwietnia 2016 r. i od 30 maja 2016 r. do 26 czerwca 2016 r. płatnik składek wykazał wypłatę wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy; za okres od 23 maja 2016 r. do 29 maja 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypłacił J. S. zasiłek opiekuńczy, a za okres od 27 czerwca 2016 r. do 9 sierpnia 2016 zasiłek chorobowy.

/okoliczności bezsporne/

W 2015 r. J. S. była dyrektorem następujących szkół: Technikum przy (...) Szkole Mody – Kosmetologii - Fryzjerstwa A., Technikum (...) Mody przy (...) Szkole Mody – Kosmetologii - Fryzjerstwa A., Technikum Hotelarskiego A. oraz P. (...) Ustawicznego. W ramach powierzonych obowiązków pracowniczych wnioskodawczyni reprezentowała ww. szkoły, zajmowała się ich prowadzeniem, sprawowała nadzór pedagogiczny oraz nadzór nad wszelkimi kwestiami dotyczącymi uczniów oraz organizowała egzaminy. J. M. prowadziła również zajęcia edukacyjne z przedmiotu wiedza o społeczeństwie. Łącznie tygodniowo prowadziła zajęcia dydaktyczne w wymiarze 5 godzin oraz z racji wychowawstwa miała jedną godzinę tygodniowo. We wszystkich szkołach, w których powierzono jej stanowisko dyrektora, w spornym okresie czasu liczba uczniów w jednym roku szkolnym nie była większa od 250 łącznie.

/zeznania wnioskodawczyni min.00:02:37 – 00:41:14 rozprawy z dnia 1 sierpnia 2019 r., płyta CD k.308, zeznania świadków: A. K. min.00:08:55 – 00:20:51 rozprawy z dnia 25 stycznia 2018 r., płyta CD 69, M. U. k.245 odwrót – 246 odwrót /.

Podczas nieobecności wnioskodawczyni w pracy, płatnik składek nie zatrudnił pracownika na jej miejsce.

/okoliczność bezsporna/

Wicedyrektorem szkół, w których funkcję dyrektora pełniła wnioskodawczyni, był M. U.. W ramach powierzonych obowiązków M. U. reprezentował szkoły na zewnątrz (m.in. zawoził dokumenty do kuratorium), a także zajmował się organizacją egzaminów zarówno zawodowych oraz matur. Do podstawowych zadań powierzonych M. U. na stanowisku wicedyrektora należało przede wszystkim wykonywanie obowiązków dyrektora szkoły podczas jego nieobecności. Oprócz ww. obowiązków M. U. był nauczycielem następujących przedmiotów: historii, historii i społeczeństwa oraz etyki.

/zeznania świadka M. U. k.245 odwrót – 246 odwrót, dokumentacja osobowa M. U. k.348/

Do podstawowych zadań pracowników zatrudnianych na stanowiskach wicedyrektora należało wykonywanie obowiązków dyrektora szkoły podczas jego nieobecności. Maksymalne wynagrodzenie wicedyrektora zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy wynosiło 4 210,18 zł.

/dokumentacja osobowa E. J. k.348, dokumentacja osobowa M. R. k.348, dokumentacja osobowa M. U. k.348/

W związku z prowadzeniem działalności gospodarczej pod firmą (...) J. S. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek. Na dzień zawarcia z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych umowy z dnia

12 grudnia 2017 r. o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek łączne zadłużenie wnioskodawczynie wynosiło 295 500,06 zł (w tym 152 625,04 zł z tytułu nieopłaconych składek).

Płatnik składek Zespół (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek. Na dzień zawarcia z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych umowy z dnia 31 lipca 2017 r. o rozłożeniu na raty należności z tytułu składek łączne zadłużenie płatnika wynosiło 454 000,06 zł (w tym 342 942,06 zł z tytułu nieopłaconych składek).

/dokumentacja k.115 – 137, niesporne /

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS oraz tylko częściowo na podstawie zeznań wnioskodawczynie i świadków. Podnieść należy, że to na wnioskodawczynie ciążył obowiązek udowodnienia swoich racji, w tym wykazania, że jej wynagrodzenie nie było rażąco wysokie w porównaniu do innych osób zatrudnionych w szkole na umowy o pracę oraz odpowiało, było uzasadnione z uwagi na ilość i rodzaj świadczonej pracy. W ocenie Sądu wnioskodawczynie w żaden sposób nie udowodniła swoich twierdzeń, że jako dyrektor szkół jej wynagrodzenie było współmierne do świadczonej pracy, nie stało w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego oraz nie stanowiło obejścia prawa. Na podstawie materiału dowodowego zebranego w sprawie nie sposób uznać za wiarygodne twierdzeń wnioskodawczynie. Z niekwestionowanych danych złożonych zarówno przez płatnika jak i organ rentowy wynika, że wnioskodawczynie miała ustalone wynagrodzenie na poziomie znacznie wyższym niż inni pracownicy.

Jako niewiarygodne Sąd ocenił złożone przez J. S. zeznania w zakresie w jakim wskazywała ona na zaistnienie po stronie płatnika konieczności zatrudnienia pracownika z wynagrodzeniem określonym w treści aneksu do umowy o pracę z dnia 2 listopada 2015 r. Przeciwno prawdziwości tych twierdzeń wskazuje bowiem nie tylko zakres czynności jakimi zajmowała się wnioskodawczynie w ramach obowiązującego ją stosunku pracy, które w trakcie jej długotrwałej nieobecności były wykonywane przez osoby zatrudnione na stanowiskach wicedyrektorów, ale z o wiele niższym wynagrodzeniem, jak również brak zatrudnienia pracownika podczas długotrwałej nieobecności wnioskodawczynie w pracy. Co również istotne, kondycja finansowa płatnika w analizowanym okresie nie była dobra (o czym świadczy choćby wysokość zadłużenia względem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych), a zatem wątpliwym wydaje się, aby płatnik znajdujący się w trudnej sytuacji finansowej, a także mający świadomość, że obowiązki te mogą być równie dobrze wykonane przez innych zatrudnionych pracowników, zamiast szukać oszczędności, zdecydowałby się przyznać pracownikowi tak wysokie wynagrodzenie, jak wynagrodzenie wnioskodawczynie. Wynagrodzenie wnioskodawczynie było niewspółmierne wysokie do wynagrodzeń innych pracowników spółki. Ponadto nie sposób uznać za wiarygodne twierdzeń wnioskodawczynie o obciążeniu jej pracą z racji pełnienia funkcji dyrektora w kilku istniejących jednocześnie szkołach skoro jak przyznała sama wnioskodawczynie jej obciążenie dydaktyczne w tygodniu ograniczało się do 5 godzin lekcyjnych i jednej godziny wychowawczej. Ponadto nie może umknąć uwadze okoliczność, że pomimo mnożenia podmiotów edukacyjnych liczba uczniów pobierających naukę we wszystkich szkołach łącznie nie przekroczyła 250 osób.

W ocenie Sądu twierdzenia wnioskodawczynie nie znajdują potwierdzenia w materiale dowodowym. Płatnik składek w osobie prezesa spółki – matki wnioskodawczynie- nie złożył w procesie zeznań.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie i jako takie podlega oddaleniu.

Sam fakt wykonywania przez J. S. powierzonych jej obowiązków w ramach umowy o pracę nie stanowił przedmiotu sporu pomiędzy stronami (w myśl art. 230 k.p.c.). Z treści zaskarżonej decyzji jasno bowiem wynika, że organ rentowy zakwestionował wysokość wynagrodzenia J. S. wskazując iż nie odpowiadało ono wysokości przeciętnego wynagrodzenia wypłacanego pracownikom zatrudnionym na analogicznych stanowiskach, a nie fakt podlegania przez nią ubezpieczeniom społecznym.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2019, poz. 300 dalej przywoływana jako ustawa), płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Z kolei art. 13 pkt 1 ustawy wskazuje, iż obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy - od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku. Za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a (art. 8 ust. 1 ustawy)

W myśl art. 18 ust. 1 ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych wymienionych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 i pkt 18a stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12.

Przychód został zdefiniowany w art. 4 pkt 9 ustawy, jako przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych m.in. z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy.

Z art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy wynika natomiast, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie ustalania wymiaru składek i ich poboru (od której przysługuje odwołanie do Sądu - art. 83 ust. 2), co jest naturalną konsekwencją tego, iż do zakresu działania tego organu należy wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne (art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy). Wymierzanie składek oznacza natomiast określenie wysokości tych składek według wynikającej z ustawy stopy procentowej (art. 22 ustawy) od podstawy wymiaru ustalonej zgodnie z obowiązującymi przepisami (art. 18-21 ustawy).

Z powyższego wynika zatem, że organ rentowy może zatem ustalać decyzjami wymiar składek.

Zgodnie z ugruntowanym już poglądem judykatury, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w ramach uprawnienia wynikającego z art. 41 ust. 12 i 13 ustawy w zw. z art. 83 ustawy, może zakwestionować i zmienić, w drodze decyzji, wysokość wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe - jeżeli jednak kwestionuje wysokość wynagrodzenia (przychodu) w zasadzie jedynie poprzez odwołanie do instytucji prawa cywilnego względnie prawa pracy regulujących stosunki prawne, na podstawie których ustalono wynagrodzenie.

Jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że wynagrodzenie zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa, a więc okoliczności czyniących czynność prawną nieważną w myśl art. 58§1 i 3 k.c. to nadmierne podwyższenie (ustalenie) wynagrodzenia pracownika w zakresie prawa ubezpieczeń społecznych może być ocenione jako dokonane z zamiarem nadużycia prawa do świadczeń (por. z wielu np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/05, opubl. OSNP 2005/21/338, LEX nr 148238).

Mając na uwadze powołany w podstawie prawnej zaskarżonej decyzji art. 58 par. 2 k.c. Sąd zważył, że zgodnie z treścią art. 58 § 1 k.c. czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba, że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Paragraf 2 cytowanego przepisu wskazuje z kolei, że nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego. Natomiast art. 58 § 3 k.c. wskazuje, że jeżeli nieważność jest dotknięta tylko część czynności prawnej czynności pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba, że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynności nie zostałyby dokonane.

Dla oceny zajścia przesłanek z art. 58 §§1 – 3 k.c. istotne znaczenie ma przepis regulujący kwestię wysokości wynagrodzenia pracowników – art. 78§1 k.p. – zgodnie z którym wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganym przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

Rekonstruując klauzule obejścia prawa w rozumieniu art. 58§1 k.c. i naruszenia art. 58§2 k.c. przy ocenie, czy wynagrodzenie było zawyżone, należy mieć na uwadze, że ustalanie podstawy wymiaru składki z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy następuje w oparciu o przychód, o którym mowa w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych. Od jego wysokości zależą wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne, a w szczególności wynagrodzenie zasadnicze, wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty itp. Umowa o pracę ustalając de facto ów przychód, wywołuje zatem nie tylko skutki bezpośrednie, dotyczące wprost wzajemnych relacji między pracownikiem i pracodawcą, lecz także dalsze, pośrednie, w tym w dziedzinie ubezpieczeń społecznych kształtując stosunek ubezpieczenia społecznego, w tym wysokość składki, co w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. W związku z powyższym ocena postanowień umownych może i powinna być dokonywana także z punktu widzenia prawa ubezpieczeń społecznych, a więc nie tylko z punktu widzenia interesu pracownika (ubezpieczonego), ale także interesu publicznego. Godziwość wynagrodzenia za pracę w prawie ubezpieczeń społecznych musi być zatem interpretowana przy uwzględnieniu wymogu ochrony interesu publicznego oraz zasady solidarności ubezpieczonych. Podstawę wymiaru składki ubezpieczonego będącego pracownikiem stanowi wynagrodzenie godziwe, a więc należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe, zachowujące cechy ekwiwalentności do pracy, natomiast ocena godziwości tego wynagrodzenia wymaga uwzględnienia okoliczności każdego konkretnego przypadku, a zwłaszcza rodzaju, ilości i jakości świadczonej pracy oraz wymaganych kwalifikacji (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 listopada 2015 r. III AUa 939/15, za: LEX nr 1950563)

W niniejszej sprawie należało ocenić czynność prawną w zakresie określenia miesięcznej wysokości wynagrodzenia J. S. na kwotę 6 000,00 zł, z tytułu zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy 1/2 etatu..

Przeprowadzone w tym kierunku postępowanie dowodowe, doprowadziło Sąd do przekonania, iż wysokość wynagrodzenia ustalona aneksem z dnia 2 listopada 2015 r. pomiędzy ubezpieczoną, a płatnikiem składek miała na celu wyłącznie umożliwienie skorzystania ubezpieczonej ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego w większym wymiarze, w szczególności z prawa do wyższego zasiłku chorobowego i zasiłku macierzyńskiego oraz nie wynikały, ani z rodzaju, ani też z charakteru świadczonej przez odwołującą się pracy. Ani potrzeby spółki ani jej sytuacja finansowa nie uzasadniały ustalenia na tak wysokim poziomie wynagrodzenia wnioskodawczyni. Należy w tym miejscu podzielić zasadność twierdzeń organu rentowego, że przyczyną tak ukształtowanego wynagrodzenia były względy osobiste, bowiem wnioskodawczyni jest córką prezes spółki będącej płatnikiem. Płatnik znając sytuację wnioskodawczyni miał świadomość, że nie będzie ponosił faktycznych obciążeń z tytułu zatrudnienia jej jako dyrektora. Obciążenia te w rzeczywistości będzie ponosił organ rentowy wypłacając świadczenia od nadmiernie wysokiej podstawy naliczania składek. W tym miejscu wskazać należy, że w ocenie Sądu płatnik nie miał środków finansowych na wypłacanie wnioskodawczyni wynagrodzenia ustalonego na tak wysokim poziomie.

Ustalone w sprawie okoliczności potwierdzają słuszność oceny ZUS co do tego, że wzrost podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne J. S. od dnia 1 listopada 2015 r. był czynnością sprzeczną z zasadami współzycia społecznego, której celem było uzyskanie wyższych świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Nie wykazano przy tym, aby rzeczywiście zakres obowiązków wnioskodawczyni odpowiadał wynagrodzeniu w wysokości 6 000,00 zł. Ustalony w sprawie stan faktyczny wskazuje, że podczas długotrwałej nieobecności wnioskodawczyni w pracy jej obowiązki były wykonywane w takim samym zakresie przez pracowników zatrudnionych na stanowiskach wicedyrektorów, ale z o wiele niższym wynagrodzeniem i to w pełnym wymiarze czasu pracy. Nie sposób zatem stwierdzić, aby u płatnika zaistniała konieczność określenia wysokości wynagrodzenia wnioskodawczyni w takiej właśnie wysokości.

Podkreślić w tym miejscu należy, że zgodnie z art. 13 Kodeksu pracy pracownik ma prawo do godziwego wynagrodzenia za pracę. Zasada godziwości wynagrodzenia nie wyznacza jednak dolnej granicy płacy, ale także górne granice płacy z czego wynika niegodziwość płacy rażąco wysokiej. Wynagrodzenie godziwe to inaczej należne, właściwe, odpowiednie, rzetelne, uczciwe i sprawiedliwe.

Ocena wysokości wynagrodzenia umówionego przez strony stosunku pracy powstaje także na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych w zakresie ustalenia podstawy wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne. Umowa o

pracę wywołuje skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych, bowiem kształtuje stosunek ubezpieczenia społecznego, określa wysokość składki a w konsekwencji prowadzi do uzyskania odpowiednich świadczeń. Są to doniosłe skutki zarówno z punktu widzenia pracownika (ubezpieczonego), jak i interesu publicznego. Podkreślić przy tym należy, iż w prawie ubezpieczeń społecznych istnieje znacznie mocniejsza niż w prawie pracy bariera działania w ramach prawa, oparta na wymagającym ochrony interesie publicznym i zasadzie solidarności ubezpieczonych.

Nadmiernemu uprzywilejowaniu płacowemu pracownika, które w prawie pracy mieściłoby się w ramach art. 353¹ k.c., w prawie ubezpieczeń społecznych, w którym pierwiastek publiczny zaznacza się bardzo wyraźnie, można przypisać zamiar nadużycia świadczeń przysługujących z tego ubezpieczenia. Należy bowiem mieć na względzie, że alimentacyjny charakter tych świadczeń oraz zasada solidaryzmu wymagają, żeby płaca – stanowiąca jednocześnie podstawę wymiaru składki – nie była ustalona ponad granicę płacy słusznej, sprawiedliwej, zapewniającej godziwe utrzymanie, nie przewyższała wkładu pracy, a w konsekwencji aby składka nie przekładała się na świadczenie w kwocie nienależnej. Zauważyć przy tym wypada, że chociaż przepisy prawa ubezpieczeń społecznych odnoszą wysokość składek do wypłaconego wynagrodzenia, to w rzeczywistości odwołują się do takiego przełożenia pracy i uzyskanego za nią wynagrodzenia na składkę, które pozostaje w harmonii z poczuciem sprawiedliwości w korzystaniu ze świadczeń z ubezpieczenia udzielanych z zasobów ogólnospołecznych.

Jak już wyżej zaznaczono istotne znaczenie ma przepis regulujący kwestię wysokości wynagrodzenia pracowników tj. art. 78§1 k.p., zgodnie z którym wynagrodzenie za pracę powinno być tak ustalone, aby odpowiadało w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy i kwalifikacjom wymaganych przy jej wykonywaniu, a także uwzględniało ilość i jakość świadczonej pracy.

Sąd nie neguje kwalifikacji skarżącej oraz faktu wykonywania przez nią obowiązków pracowniczych w ramach stosunku pracy. Niemniej jednak biorąc pod uwagę rodzaj wykonywanych przez wnioskodawczynię obowiązków pracowniczych, fakt braku zatrudnienia pracownika podczas jej długotrwałej nieobecności w pracy oraz okoliczność trudnej sytuacji finansowej płatnika w chwili zawierania aneksu do umowy o pracę z dnia 2 listopada 2015 r. należy uznać, że wysokość wynagrodzenia wnioskodawczyni określona w aneksie do umowy o pracę jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, a w szczególności z zasadą ekwiwalentności składek i świadczeń oraz zakazem świadomego osiągnięcia przez jednych ubezpieczonych nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu i w tym zakresie stosownie do art. 58 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 300 k.p. jest nieważna.

Należy zatem zaaprobować stanowisko organu rentowego, co do przyjętej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

Mając na uwadze wynik postępowania oraz datę wniesienia odwołania od zaskarżonej decyzji, Sąd o kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265). Przedmiot niniejszej sprawy dotyczy w rzeczywistości wymiaru składek. Wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie wyniosła 19 338,00 zł, stąd należne organowi rentowemu wynagrodzenie stanowi kwota 3 600,00 zł.

S.B.